

NAUKA BOŻA

CZĘŚĆ II.

DLA II ODDZIAŁU SZKÓŁ POWSZECHNYCH

PRZYGOTOWANIE DO SPOWIEDZI, KOMUNJI ŚW. I BIERZMOWANIA

OPRACOWAŁ

KS. DR. WACŁAW KALINOWSKI

NAKŁAD KSIĘGARNI ŚW. WOJCIECHA

NAUKA BOŻA

CZĘŚĆ II

KS. DR. WACŁAW KALINOWSKI

NAUKA BOŻA

CZĘŚĆ II

(DLA II ODDZIAŁU SZKÓŁ POWSZECHNYCH)

PRZYGOTOWANIE DO SPOWIEDZI, KOMUNJI ŚW. I BIERZMOWANIA.

PODRĘCZNIK ZASTOSOWANY DO PROGRAMU M. W. R. i O. P.

NAKŁAD KSIĘGARNI SW. WOJCIECHA
POZNAŃ — WARSZAWA — WILNO — LUBLIN

NIHIL OBSTAT.

Poznań, 11 października 1925.

X. Kan. Dr. Zwolski.

IMPRIMATUR.

Poznań, dnia 12 października 1925.

Konsystorz Arcybiskupi
w z.
X. Kanonik Ruciński.

(L. S.)
L. D. 7183/25

X. St. Durzyński.

TŁOCZONO W DRUKARNI ŚW. WOJCIECHA W POZNANIU
NA PAPIERZE Z WŁASNEJ FABRYKI PAPIERU „MALTA".
KLISZE WYKONANO W ZAKŁADACH WŁASNYCH.

Chrystus Pan, nasz Odkupiciel.

§ 1. ZNAK KRZYŻA ŚWIĘTEGO.

W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

1. *P. Co wyrażamy, czyniąc znak krzyża świętego?*

O. Czyniąc znak krzyża św. wyrażamy naszą **wiarę:**

1. w **jedynego Boga** w trzech Osobach,
2. w **odkupienie** nas na krzyżu przez Jezusa Chrystusa, Syna Bożego.

2. *P. Kiedy należy czynić znak krzyża św.?*

O. Znak krzyża św. należy czynić:

1. przed **modlitwą** i po modlitwie,
2. przed **jedzeniem** i po jedzeniu,
3. przy wejściu do **kościoła** i wyjściu z niego,
4. w każdem **niebezpieczeństwie** duszy i ciała.

3. Wspomnij sobie z wdzięcznością, że Pan Jezus umarł na krzyżu za nasze grzechy. Postanów sobie kochać Go całem sercem. Nie zapomnij przeżegnać się, kiedy należy.

Krzyż wśród świata.

§ 2. JAK PAN BÓG ŚWIAT STWORZYŁ.

Pan Bóg był zawsze, jest i będzie. Pan Bóg nie ma początku i nie będzie miał końca. A cały świat: niebo, ziemię, słońce, gwiazdy, księżyc, stworzenia wszystkie i człowieka stworzył Pan Bóg.

Pan Bóg **stworzył wszystko z niczego** i bez niczego.

Popatrzmy na robotnika, mularza lub rzeźbiarza, oni potrzebują do swej pracy wiele materjałów i narzędzi.

Pan Bóg nie potrzebował dla stworzenia świata żadnej rzeczy.

Ludzie budują, robią — Pan Bóg stwarza.

„Na początku stworzył Pan Bóg niebo i ziemię".

Ale ziemia, gdy ją Pan Bóg stworzył była niekształtna, bez życia, pokryta wodą i otoczona ciemnościami.

I rozkazał Pan Bóg, aby się stała **światłość.** I zrobiło się jasno.

Potem rzekł Pan Bóg, aby wody spłynęły na miejsca niższe. I stało się tak. Na miejscach wyższych ukazała się sucha ziemia, a na miejscach niższych powstały **morza, jeziora i rzeki.**

Następnie kazał Pan Bóg, aby na ziemi powstały trawy i drzewa; i ziemia pokryła się **roślinami.**

I kazał Pan Bóg, aby powstały ryby w wodach, a ptaki w powietrzu. I stało się tak. Ukazało się w wodach wiele **ryb,** a w powietrzu mnóstwo **ptaków.**

Potem stworzył Pan Bóg na ziemi rozmaite **zwierzęta,** a wkońcu **człowieka.**

To wszystko uczynił Bóg w sześciu dniach. Siódmego dnia nic Pan Bóg nie stwarzał, lecz poświęcił ten dzień **na** Swoją chwałę.

---

1. P. Czy Pan Bóg był zawsze?

O. Pan Bóg był zawsze i będzie zawsze. Bóg jest wieczny.

2. P. Skąd się wziął świat?

O. Świat pochodzi od Pana Boga, i dlatego Boga nazywamy **Stwórcą,** a wszystko, co Pan Bóg stworzył — **stworzeniami Boskiemi.**

Od kogo to wszystko?

Kto dał śliczne światełko, gdy się dziecię budzi?
Kto dał kwiatki i drzewka i ptaszki dla ludzi?
Kto dał wodę w źródełku i na chlebek zboże?
Bóg, co Go człowiek widzieć i pojąć nie może.
Wszystko, wszystko od Niego, o dziecino droga!
Módl się więc pobożnie i kochajże Boga.

(Jachowicz.)

§ 3. O ANIOŁACH.

Pan Bóg stworzył w niebie bardzo wielu Aniołów Aniołowie nie mają ciała i są **czystemi duchami**, obdarzonemi wielkim rozumem i wolną wolą. Byli oni świętymi i szczęśliwymi. Kochali tylko to, co dobre, a brzydzili się złem.

Niektórzy jednak zgrzeszyli, bo zbuntowali się i nie chcieli być posłuszni Panu Bogu. Za to Pan Bóg strącił ich na wieki do piekła. Ci **upadli Aniołowie** nazywają się złemi duchami lub **szatanami**. Nienawidzą oni Boga i ludzi.

Dobrzy zaś Aniołowie, którzy wytrwali w dobrem, są bardzo szczęśliwi. Spełniają oni rozkazy Boskie i wysławiają Pana Boga w niebie.

Pan Bóg daje każdemu człowiekowi anioła, który się nim opiekuje z wielką miłością, wspomaga i strzeże od złego.

Anioł Stróż.

Gdy dzieci niewinne, Aniołek ich strzeże,
Nigdy ich do złego ochota nie bierze,
Bóg im błogosławi, w łasce Bożej rosną,
Miłe jak kwiateczki, co przychodzą z wiosną.
(Jachowicz.)

1. Pan Bóg brzydzi się wszelkim grzechem, choćby najmniejszym, a miłuje dobro. Dlatego nazywamy Boga **najświętszym**.

2. Bóg nagrodził dobrych Aniołów a ukarał złych Aniołów i strącił ich do piekła, bo On za dobre uczynki nagradza, a za złe karze. Nazywamy przeto Pana Boga **sprawiedliwym**.

3. Czy odmawiasz przy pacierzu modlitwę do Anioła Stróża?

Modlitwa do Anioła Stróża.

Aniele, Stróżu mój!
Ty zawsze przy mnie stój!
Rano, w wieczór, we dnie, w nocy,
Bądź mi zawsze ku pomocy!
Strzeż mię od wszystkiego złego
I prowadź mię do żywota wiecznego. Amen.

---

§ 4. JAK PAN BÓG STWORZYŁ PIERWSZYCH LUDZI.

Dnia szóstego po stworzeniu istot niższych na ziemi, rzekł Pan Bóg: ***„Uczyńmy człowieka na obraz i podobieństwo Nasze“.*** I utworzył Pan Bóg z mułu ziemi ciało pierwszego człowieka, i tchnął w nie duszę nieśmiertelną, stworzoną z niczego. I stał się człowiek żywy, stworzony na obraz i podobieństwo Boże. I nazwał go Pan Bóg Adamem, co znaczy „wzięty z ziemi“.

Pan Bóg umieścił pierwszego człowieka w ogrodzie, zwanym: raj. Rosły tam rozmaite drzewa piękne i pełne smacznych owoców. W pośrodku zaś raju stało drzewo ***„wiadomości dobrego i złego“.*** I dał Pan Bóg Adamowi przykazanie: ***„Z każdego drzewa rajskiego jedz, ale z drzewa wiadomości dobrego i złego nie jedz“.***

Przywiódł też Pan Bóg wszystkie zwierzęta do Adama, który nadał każdemu z nich imię.

Ale Adam był sam na ziemi. Dlatego Bóg rzekł: ***„Niedobrze być człowiekowi samemu, uczyńmy mu pomoc jemu podobną“.*** Spuścił tedy Pan Bóg na Adama sen i z cząstek jego ciała uczynił ciało pierwszej niewiasty, którą obdarzył również duszą nieśmiertelną. Adam ucieszył się bardzo i nazwał niewiastę tę Ewą, co znaczy „matka wszystkich ludzi“.

Pierwsi ludzie w raju.

Pan Bóg pobłogosławił pierwszym ludziom i rzekł: ***„Rośnijcie i rozmnażajcie się, i napełniajcie ziemię, a czyńcie ją sobie poddaną“.***

Adam i Ewa byli w raju bardzo szczęśliwi. Praca nie była im ciężarem. Nigdy nie chorowali i nie mieli umierać. Bóg postępował z nimi jak ojciec z ukochanemi dziećmi. Żyli w świętości i sprawiedliwości. Szczęście to czekało także wszystkie dzieci Adama i Ewy, czyli wszystkich ludzi, a po życiu na ziemi mieli iść do nieba.

---

1. Od Adama i Ewy pochodzą wszyscy ludzie.

2. *P. Z czego składa się człowiek?* —

O. Człowiek składa się z duszy i ciała. Dusza nasza ma podobieństwo do Boga.

Dusza ludzka nie umiera, bo **jest nieśmiertelna.**

3. *P. Naco nas Pan Bóg stworzył?* —

O. Pan Bóg stworzył nas nato, abyśmy Go kochali, i służyli Mu.

Bogu służyć, znaczy: czynić, co Pan Bóg chce.

4. P. Jakim jest Pan Bóg względem nas? —

O. Pan Bóg jest dla nas najdobrotliwszym ojcem, pełnym miłości; wszystko dobre mamy od Niego. Dlatego mówimy: Bóg jest **najdobrotliwszy.**

5. Pan Bóg jest naszym Stwórcą i Ojcem. Dlatego powinniśmy dziękować Bogu za Jego dary i łaski i prosić o nie, zwłaszcza rano i w wieczór.

6. Natychmiast po obudzeniu zrób znak krzyża św. Potem odmów pacierz codzienny: Ojcze nasz, Zdrowaś Marjo, Wierzę w Boga, modlitwę do Anioła Stróża i modlitwę za rodziców.

7. Módl się pobożnie i szczerze, bo Pan Bóg patrzy w serce człowieka.

a. Modlitwy poranne.

1. Modlitwa Pańska.

Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech, święć się Imię Twoje. Przyjdź królestwo Twoje. Bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego! Amen.

2. Pozdrowienie anielskie.

Zdrowaś Marjo, łaski pełna! Pan z tobą. Błogosławionaś ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota twojego, Jezus. — Święta Marjo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi teraz i w godzinę śmierci naszej! Amen.

3. Skład Apostolski.

„Wierzę w Boga Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi. I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego, który się począł z Ducha Świętego, narodził się z Marji Panny,

umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, wstąpił na niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego, stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny. Amen".

4. Modlitwa do Anioła Stróża.

(patrz str. 13.)

5. Modlitwa za rodziców.

Do Ciebie, Boże, rączki podnoszę,
O zdrowie ojca i mamy proszę,
A wzamian za to, co oni mi dali,
Niech Bóg też od nich wszelkie zło oddali.

b. Modlitwy wieczorne.

Wieczorem, idąc spać, odmów te same modlitwy.

Przypomnij sobie jeszcze, jakiemi grzechami obraziłeś (aś) Pana Boga w ciągu dnia, żałuj za nie i postanów poprawę. Odmów akt żalu za grzechy.

Akt żalu.

Ach, żałuję za me złości
Jedynie dla Twej miłości.
Bądź miłościw mnie grzesznemu,
Dla Cię odpuszczam bliźniemu.

§ 5. ADAM I EWA PRZESTĘPUJĄ PRZYKAZANIE BOŻE.

Szatan, który utracił własne szczęście, zazdrościł ludziom, że są szczęśliwi, i dlatego chciał ich namówić do złego. W tym celu przybrał postać węża, chytrzejszego od wszystkich zwierząt, i ukrył się na drzewie zakazanem. Pewnego razu, gdy Ewa przechadzała się po raju, wąż z drzewa rzekł do niej: „Czemu wam Bóg przykazał, żebyście nie jedli z każdego drzewa rajskiego?" Ewa była

nieostrożna i bardzo ciekawa. Zamiast odejść natychmiast od drzewa, wdała się z wężem w rozmowę. Odpowiedziała mu: „Z owocu drzew, które są w raju, pożywamy. Ale z owocu drzewa, które jest wpośród raju, rozkazał nam Bóg, abyśmy nie jedli i snać nie pomarli“. Na to wąż odrzekł

Pokusa i upadek.

kłamliwie: „Nie umrzecie; będziecie jako bogowie, wiedząc dobre i złe“. Ewa uwierzyła szatanowi, zerwała i wzięła z owocu jego, jadła i dała Adamowi, który jadł także.

Tak więc popełnili grzech wielki, przekroczywszy wyraźny nakaz Boży.

---

1. P. Jaki grzech popelnili Adam i Ewa?

O Adam i Ewa popełnili grzech wielki: nieposłuszeństwo Bogu.

2. P. Czy grzech Adama i Ewy zaszkodził jedynie pierwszym rodzicom?

O. Grzech Adama i Ewy zaszkodził nietylko pierwszym rodzicom; przeszedł on też wraz ze swemi złemi następstwami na nas, którzy od Adama i Ewy pochodzimy.

3. P. Jak się nazywa grzech, który od pierwszych ludzi na nas przeszedł?

O. Grzech, który od pierwszych ludzi na nas przeszedł, nazywa się grzechem pierworodnym.

4. P. Kiedy człowiek popełnia grzech?

O. Człowiek popełnia grzech, gdy nie słucha przykazań Pana Boga.

Bóg wymaga bowiem od nas wypełnienia Swojej świętej woli.

5. P. Czy wszystkie grzechy są równie wielkie?

O. Grzechy nie są wszystkie równie wielkie. Są grzechy ciężkie, czyli **śmiertelne** i grzechy małe, czyli **powszednie**.

---

§. 6. PAN BÓG KARZE ADAMA I EWĘ.

Kiedy Adam i Ewa zjedli owoc z drzewa zakazanego, usłyszeli głos Pana Boga. Skryli się przeto między drzewa rajskie. I zawołał Pan Bóg Adama: „Gdzieżeś jest?" Adam odpowiedział: „Usłyszałem Twój głos, zląkłem się i skryłem". Na to Bóg powiedział: „Jadłeś owoc z drze-

Wstyd po grzechu i wypędzenie z raju.

wa, z któregom ci rozkazał, abyś nie jadł". Adam składał winę na Ewę, a ta tłumaczyła się, że wąż ją zwiódł. Wówczas Pan Bóg wymierzył wszystkim karę. Węża przeklął, a do Ewy rzekł, że będzie wiele cierpiała przy wychowaniu dzieci. Adamowi zaś powiedział: **„*W pocie oblicza twego będziesz pożywał chleb*".**

---

1. *P. Gdzie jest Pan Bóg?*

O. Pan Bóg jest wszędzie. Dlatego mówimy: Pan Bóg jest wszechobecny.

Gdzie jest Bóg?

O, Bóg jest wszędzie, w niebie i na ziemi,
Najchętniej jednak przebywa z dobrymi.
Choć Panem jest świata i wszystko jest Jego,
On wyszukuje serduszka dobrego,
Tam Mu najmilej wśród tej komóreczki;
Macież ją czystą kochane dziateczki?

(St. Jachowicz.)

2. *P. Dlaczego Pana Boga nie widzimy?*

O. Pana Boga nie widzimy, ponieważ nie ma ciała i jest czystem duchem.

Pan Bóg jest Duchem najczystszym.

3. *P. Czy Pan Bóg wie wszystko?*

O. Pan Bóg wie wszystko. On przenika nawet nasze myśli. Dlatego mówimy: Pan Bóg jest wszystkowiedzący.

4. *P. Czy Pan Bóg jest sprawiedliwy?*

O. Pan Bóg jest sprawiedliwy, bo za dobre czyny Bóg nagradza niebem, a za złe czyny karze piekłem.

Za małe grzechy karze Pan Bóg czyśćcem, skąd po odpokutowaniu idą dusze do nieba.

5. *P. Czy Pan Bóg jest miłosierny?*

O. Pan Bóg jest miłosierny, bo chętnie przebacza grzechy, gdy człowiek za nie żałuje i z nich się poprawia.

§ 7. O GRZECHU PIERWORODNYM.

Pan Bóg sprawiedliwy ukarał ciężko pierwszych ludzi za grzech nieposłuszeństwa. Utracili oni bowiem wiele darów Bożych.

Następnie zostali pozbawieni prawa do nieba i stali się godnymi kary wiecznej w piekle.

Nadto ciało ich stało się po grzechu podległem śmierci.

Po wygnaniu z raju czekała ich ciężka praca, cierpienia, choroby, a wreszcie śmierć.

Ten grzech Adama i Ewy przeszedł na wszystkich ludzi, gdyż wszyscy od nich pochodzą. Nazywa się on grzechem pierworodnym.

---

§ 8. O OBIETNICY ODKUPICIELA.

Pan Bóg ukarał pierwszych ludzi, bo jest najświętszym i najsprawiedliwszym i brzydzi się najmniejszem złem, a kocha dobrych ludzi.

Pan Bóg jednak nie odrzucił grzeszników od siebie. Owszem okazał litość nad ludźmi, bo obiecał, że przyjdzie zczasem Odkupiciel, który ich wybawi od grzechu. Ale na Odkupiciela ludzie musieli długo czekać!

Tym Odkupicielem jest Jezus Chrystus, Syn Boży, który narodził się z Marji, Najświętszej Dziewicy, i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.

---

§ 9. O TRÓJCY PRZENAJŚWIĘTSZEJ.

Bóg jest jeden, ale we trzech osobach.

1. P. Jak się nazywają trzy osoby Boskie?

O. Trzy osoby Boskie nazywają się: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

2. P. Jak się nazywają trzy osoby Boskie razem?

O. Trzy osoby Boskie razem nazywają się Trójca Przenajświętszą.

3. P. Która z tych osób Boskich jest mędrsza, lepsza, doskonalsza?

O. Wszystkie trzy osoby Boskie są sobie równe, bo są jednym Bogiem.

4. P. Która z trzech osób Trójcy Przenajświętszej odkupiła ludzi?

O. Druga osoba Boska, Syn Boży, Jezus Chrystus dokonał odkupienia ludzi.

5. P. W jaki sposób Jezus Chrystus odkupił ludzi?

O. Pan Jezus odkupił ludzi przez to, że umarł za nich na krzyżu.

§ 10. KAIN ZABIJA SWEGO BRATA ABLA.

Adam i Ewa mieli wiele synów i córek. Najstarszy syn nazywał się Kain, młodszy — Abel. Kain zajmował się uprawą roli, Abel pasterstwem. Kain był zły, Abel zaś dobry. Na wzór swoich rodziców Kain i Abel składali Bogu dary.

Ofiara Abla i Kaina.

Kain składał na ofiarę Bogu dary z owoców ziemi, np. zboże, Abel zaś owieczki. Ofiara Abla podobała się Panu Bogu, bo była szczera i serdeczna, i wejrzał Bóg na niego i dary; a ofiarę Kaina odrzucił, bo nie była szczera. Kain pozazdrościł swemu bratu.

Pan Bóg, pragnąc, aby się Kain poprawił, rzekł do niego: „Czemu się gniewasz? Jeśli dobrze czynić będziesz, otrzymasz nagrodę, a jeśli źle, spotka cię kara".

Niestety Kain nie usłuchał Pana Boga.

Pewnego razu rzekł Kain do Abla: „Wynijdźmy na pole". A gdy byli na polu, rzucił się Kain na Abla i zabił go.

Z historji o Kainie i Ablu widzimy, że Bóg przyjmuje tylko te ofiary, które pochodzą z serca, odrzuca zaś wszystkie ofiary lub modlitwy, które z serca nie pochodzą.

Trzeba się też wystrzegać każdego grzechu, aby od grzechu jednego nie posunąć się do drugiego jak to uczynił Kain, że z zazdrości posunął się do zabójstwa.

---

1. P. Jakie zazwyczaj grzechy ludzie popełniali i popełniają?

O. Ludzie zazwyczaj popełniają grzechy: 1) **pychy**, 2) **chciwości**, 3) **nieczystości**, 4) **zazdrości**, 5) **nieumiarkowania w jedzeniu i piciu**, 6) **gniewu** i 7) **lenistwa**.

Te grzechy nazywają się głównemi dlatego, że z nich powstaje wiele innych grzechów.

2. Zastanów się i porachuj się, czyś temi grzechami nie obraził Pana Boga?

Co do **pychy**: Czy nie chwaliłeś się i nie wynosiłeś nad innych? Czy nie gardziłeś uboższymi?

Co do **chciwości**: Czy nie byłeś chciwy, skąpy, samolub?

Co do **zazdrości**: Czy nie cieszyłeś się ze szkody drugich lub smuciłeś z ich powodzenia?

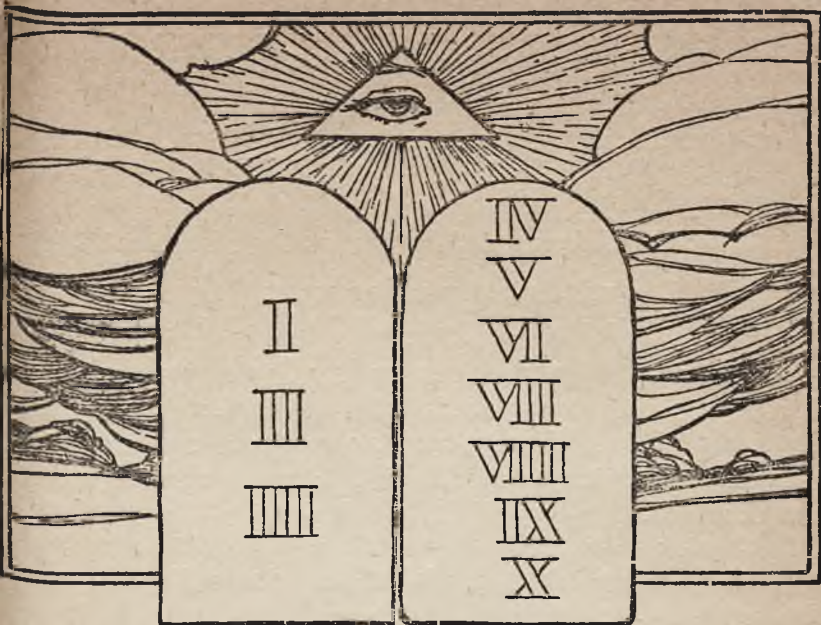
Co do **nieumiarkowania**: Czy nie byłeś łakomy? Czy nie jadłeś za dużo?

Co do **lenistwa**: Czy nie byłeś leniwy w pracy i nauce? Czy nie opuściłeś szkoły? Czy nie traciłeś czasu napróżno?

§ 11. PRZYKAZANIA BOŻE.

Pan Bóg, pragnąc aby ludzie byli dobrymi, postanowił dać im przykazania, ażeby wiedzieli, jak mają postępować. Dlatego dał narodowi hebrajskiemu przez Mojżesza przykazania na dwóch tablicach kamiennych.

Zawierają one to wszystko, co ludzie czynić powinni, a czego unikać.

JAM JEST PAN BÓG TWÓJ

Danie dziesięciu przykazań Mojżeszowi.

Dziesięcioro Przykazań Boskich.

Jam jest Pan Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi Egipskiej, z domu niewoli.

1. *Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.*
2. *Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.*
3. *Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.*
4. *Czcij ojca swego i matkę swoją.*
5. *Nie zabijaj.*
6. *Nie cudzołóż.*
7. *Nie kradnij.*
8. *Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.*
9. *Nie pożądaj żony bliźniego swego.*
10. *Ani żadnej rzeczy, która jego jest.*

§ 12. WYJAŚNIENIE I, II i III PRZYKAZANIA BOSKIEGO.

Trzy pierwsze przykazania odnoszą się wprost do Boga.

1. Nie będziesz miał bogów cudzych przede Mną.

Pan Bóg nakazuje w pierwszem przykazaniu, abyśmy wierzyli jedynie w Boga, miłowali Go i modlili się do Niego.

Porachuj się ze swem sumieniem: Czy często opuszczałeś pacierz rano i w wieczór? Czy modliłeś się bez uwagi i niepobożnie? Może śmiałeś się podczas modlitwy lub przeszkadzałeś innym modlić się? Czy nie zaniedbywałeś nauki religji?

2. Nie będziesz brał imienia Pana Boga swego nadaremno.

Pan Bóg w drugiem przykazaniu zabrania wymawiać bez uszanowania Imienia świętego.

Porachuj się: Czyś nie wymawiał lekkomyślnie, w złości lub bez potrzeby świętego Imienia Bożego lub imion Świętych Pańskich? Czy nie przysięgałeś się bez potrzeby, a może nawet na kłamstwo? Czy nie przeklinałeś siebie lub drugich?

3. Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.

Pan Bóg w trzeciem przykazaniu nakazuje obchodzić świątobliwie niedziele i święta i przykładnie je spędzać.

Porachuj się: Czy w niedziele i święta nie opuściłeś Mszy św. z własnej winy? Czyś się nie spóźnił na nią lub bez potrzeby wyszedłeś przed jej ukończeniem?

Czy w kościele zachowywałeś się pobożnie i byłeś grzeczny? Czy nie śmiałeś się, rozmawiałeś lub rozglądałeś?

---

§ 13. WYJAŚNIENIE DALSZYCH SIEDMIU PRZYKAZAŃ.

Czwarte przykazanie i dalsze odnoszą się: do rodziców, bliźnich i nas samych.

4. Czcij ojca swego i matkę swoją.

Pan Bóg w czwartem przykazaniu nakazuje rodziców szanować, kochać i być im posłusznym. To samo winniśmy przełożonym i nauczycielom.

Porachuj się: Czy nie byłeś względem rodziców i przełożonych nieposłusznym? Czy nie byłeś względem nich krnąbrnym? Czy nie odpowiadałeś im niegrzecznie? Czyś nie wstydził się swoich rodziców? Czy pomagałeś im w potrzebie? Czy okazywałeś im wdzięczność za otrzymane od nich dobrodziejstwa?

5. Nie zabijaj.

Pan Bóg zabrania w piątem przykazaniu szkodzić bliźniemu na ciele lub duszy.

Porachuj się: Czyś kogo nie bił? Czyś kogo nie przezywał? Czyś nie męczył zwierząt? Czyś nie namawiał kogo do grzechu? Czyś nie gorszył kogo swojem zachowaniem? Czyś nie szkodził kiedy sobie na zdrowiu? Czyś się z kim nie kłócił? Czyś nie miał w sercu niechęci i nienawiści do kolegi?

6. Nie cudzołóż!

Pan Bóg zabrania w szóstem przykazaniu wszystkiego, co jest przeciwne skromności.

Porachuj się: Czyś nie patrzał chętnie na rzeczy bezwstydne, nieprzyzwoite? Czyś nie wymawiał słów nieprzyzwoitych? Czyś nie robił rzeczy nieprzyzwoitych?

7. Nie kradnij!

Pan Bóg zabrania w siódmem przykazaniu szkodzić bliźniemu na jego własności.

Porachuj się: Czyś nie wziął komu jakiej rzeczy? Czy nie uszkodziłeś cudzych rzeczy? Czy rzeczy znalezione oddałeś? Czy szkody bliźniemu wyrządzone naprawiłeś?

8. Nie mów fałszywego świadectwa przeciw bliźniemu swemu.

Pan Bóg zabrania w ósmem przykazaniu uchybiać czci bliźniego lub mijać się z prawdą.

Porachuj się: Czyś nie oskarżył kogo fałszywie? Czyś nie kłamał? Czyś nie obmawiał drugich? Czyś nie robił plotek?

9. Nie pożądaj żony bliźniego swego.

10. Ani żadnej rzeczy, która jego jest.

Pan Bóg zabrania w dziewiątem i dziesiątem przykazaniu złych myśli i pożądań.

Porachuj się: Czyś nie myślał chętnie i z upodobaniem o rzeczach nieskromnych? Czyś nie chciał czego ukraść?

P. Co znaczy rachować się ze swem sumieniem?

O. Rachować się ze swem sumieniem znaczy: zastanowić się, jakie się grzechy popełniło.

Z sumieniem należy rachować się zanim się wyzna swe grzechy przy spowiedzi.

Dobrze jest codziennie to czynić.

---

§ 14. NARODZENIE ZBAWICIELA ŚWIATA.

Pan Jezus narodził się z Marji Panny. Pewnego razu, gdy Marja modliła się w izdebce swojej, Bóg posłał archanioła Gabrjela, który rzekł do niej: ***„Bądź pozdrowiona, łaski pełna! Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami“.*** Następnie oznajmił jej, że za sprawą Ducha Św. będzie Matką Syna Bożego, który się stanie człowiekiem i Zbawicielem świata.

Jezus Chrystus narodził się w Betleem w stajence, dokąd pasterze zapędzali swe trzody. Najświętsza Marja Panna owinęła Boże Dzieciątko w pieluszki i położyła na sianku w żłobie.

Pan Jezus urodził się w ubóstwie, aby nas nauczyć, że ubóstwo nie hańbi człowieka.

Zwiastowanie Najświętszej Marji Pannie, iż zostanie Matką Pana Jezusa.

Niedaleko od groty ubodzy pasterze z Betleem strzegli na polu stad swoich. Nagle wśród nocy otoczyła ich jasność wielka. Ukazał się im anioł Boży i rzekł:

„Nie bójcie się, bo oto opowiadam wam wesele wielkie. Dziś narodził się wam Zbawiciel w mieście Dawidowem. A ten daję wam znak: znajdziecie Niemowlę, owinięte w pieluszki i położone w żłobie". Potem zjawiło się mnóstwo innych aniołów, którzy śpiewali: ***„Chwała na wysokości Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli".***

Gdy aniołowie zniknęli, pasterze z pośpiechem pobiegli do stajenki i znaleźli Dzieciątko, położone w żłobie. Oglądali Je pełni radości, a oddawszy Mu pokłon, odeszli do swych trzód i domów.

Ósmego dnia nadano Dzieciątku imię Jezus.

---

1. Dla uczczenia narodzenia Pana Jezusa ludzie pozdrawiają się słowami: ***„Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus". „Na wieki wieków. Amen".***

Narodzenie Pana Jezusa.

2. Nie gardź ubogimi, bo Pan Jezus narodził się ubogi i ubogich pastuszków wezwał najpierw do Siebie.

3. Nawiedzaj często kościół, gdzie Pan Jezus jest zawsze obecny i chce wysłuchać twych próśb.

4. Na znak radości z narodzenia się Pana Jezusa w domach zapalają się choinki i dzieci otrzymują podarki.

---

§ 15. MĘDRCY ZE WSCHODU NAWIEDZAJĄ PANA JEZUSA.

Po narodzeniu Pana Jezusa w Betleem, przybyli do Jerozolimy trzej mędrcy — królowie ze wschodu, pytając: ***„Gdzie jest nowonarodzony król żydowski? Widzieliśmy gwiazdę Jego i przyjechaliśmy pokłonić się Jemu".***

Mędrcy prowadzeni przez gwiazdę przychodzą do Pana Jezusa.

Usłyszawszy o tem król Herod zatrwożył się, bo obawiał się, że ten nowonarodzony król odbierzę mu władzę.

Gwiazda, która mędrców prowadziła, stanęła nad miejscem, gdzie było Dziecię. A wszedłszy, znaleźli Dziecię z Matką Jego i upadłszy hołd Mu złożyli. A otworzywszy skarby swe, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirę.

Pokłon Mędrców.

Herod chciał zabić Dzieciątko Jezus. Ale Pan Bóg czuwał nad Jego życiem: nakazał we śnie św. Józefowi, opiekunowi Pana Jezusa i Matki Boskiej, aby uchodzili do Egiptu.

Ucieczka św. Rodziny do Egiptu.

Dopiero po śmierci Heroda Najświętsza Rodzina powróciła do miasteczka Nazaret w Galilei.

---

§ 16. ŻYCIE UKRYTE PANA JEZUSA.

Pan Jezus dziecięce i młodzieńcze lata Swego życia aż do 30 roku spędził w Nazarecie. Pomagał św. Józefowi w pracy ciesielskiej i Matce Boskiej w zajęciach domowych. Ewangelja św. podaje, że Pan Jezus ***„pomnażał się w mądrości i w leciech, i w łasce u Boga i u ludzi“.*** Choć sam był Bogiem, chciał być posłuszny ludziom, spełniając rozkazy Swej Matki i opiekuna św. Józefa.

1. Pan Jezus w Nazarecie pomagał w ciężkiej pracy Józefowi i Marji. Nie wstydził się pracy, bo kto nie pracuje, jeść nie powinien.

Pan Jezus modli się z Najśw. Marją Panną i św. Józefem.

Pan Jezus pomaga w pracy Swej Matce i św. Józefowi.

2. Naśladuj Pana Jezusa w chętnem chodzeniu do kościoła, mówieniu pacierza i słuchaniu nauk pobożnych.

Pracujcie dziatki.

Mały Jezus, Zbawca świata,
Wasz rówieśnik, dziatki,
Własną rączką codzień zmiata
Kurz z progu swej chatki.
I świętemu Józefowi,
Strudzonemu wielce,
Własną rączką dopomaga
W pracy przy ciesielce.
A wam, czyżby każda praca
Miała iść niesporo?
Na kolano padnij, dziatwo,
Przed Jego pokorą!
Módl się szczerze i gorąco
Do Jezusa w niebie,
By tę świętą chęć do pracy
Przelał i na ciebie

(Brzezińska.)

---

§ 17. PUBLICZNE ŻYCIE PANA JEZUSA.

W trzydziestym roku życia Pan Jezus opuścił dom rodzinny w Nazaret i zaczął swoje życie publiczne, które trwało trzy lata.

Udał się Pan Jezus nasamprzód na puszczę w okolice Jerozolimy nad rzekę Jordan. Tam na dzikiej puszczy zamieszkiwał i spędzał czas na modlitwie mąż, natchniony od Boga, imieniem Jan. Był on posłany od Boga, aby przygotować lud żydowski na przyjęcie Odkupiciela świata.

Lud tłumnie przychodził do Jana, a tych, którzy chcieli poprawić swe życie, Jan św. chrzcił w Jordanie i mówił do nich: „Ja was chrzczę wodą ku pokucie. Ale przyjdzie mocniejszy nade mnie, któremu nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u sandałów Jego, Ten was chrzcić będzie Duchem Świętym“.

Św. Jan ochrzcił Pana Jezusa. Gdy Pan Jezus wyszedł z wody, otworzyło się niebo i Duch Święty ukazał się nad głową Chrystusa w postaci gołębicy. I dał się słyszeć głos Boga Ojca z nieba: ***„Ten jest Syn Mój miły, w którym upodobałem Sobie“.***

Pan Jezus przyjmuje chrzest z rąk św. Jana.

Po chrzcie udał się Pan Jezus na pustynię i tam pościł przez 40 dni i nocy.

Powróciwszy z pustyni Pan Jezus wybrał sobie 12 Apostołów i z nimi obchodził całą krainę żydowską, opowiadając swoją Boską naukę i czyniąc rozliczne cuda.

---

§ 18. UŚMIERZENIE BURZY NA MORZU.

Pewnego razu przeprawiał się Pan Jezus na łodzi z Apostołami przez jezioro Genezaret. Zmęczony całodziennem nauczaniem ludu, Jezus zasnął. Nagle zerwała się wielka burza, tak iż fale zalewały łódź całą. Łódź była

bliska zatonięcia. Wtedy przerażeni uczniowie obudzili Pana Jezusa i zaczęli wołać: „Panie! zachowaj nas, giniemy!“ Pan Jezus rzekł do nich z wymówką: ***„Czemu bojaźliwi jesteście, małej wiary?“*** Potem wstał i, podniósłszy rękę, rozkazał wiatrom i morzu, aby się uciszyły.

Uśmierzenie burzy na morzu.

I natychmiast wiatr ustał, fale opadły i w całej naturze nastał zupełny spokój. Wszyscy, którzy widzieli ten cud Pana Jezusa, mówili ze zdumieniem do siebie: „Jakiż jest Ten, że Mu wiatr i morze są posłuszne?“

---

§ 19. WSKRZESZENIE MŁODZIEŃCA Z NAIM.

Pewnego razu Pan Jezus szedł do miasteczka Naim, a z Nim szli uczniowie Jego i rzesza wielka. A gdy się przybliżył ku bramie miejskiej spostrzegł, że wynoszono syna jedynaka pewnej wdowy.

Ujrzawszy biedną matkę, Pan Jezus ulitował się nad nią i rzekł jej: „Nie płacz“. I przystąpił i dotknął się mar, mówiąc: ***„Młodzieńcze, tobie mówię, wstań“.***

I usiadł młodzieniec i począł mówić. Jezus oddał go matce, a wszystkich obecnych przejął strach i wielbili Boga za tak wielki cud.

Wskrzeszenie młodzieńca z Naim.

§ 20. PAN JEZUS PRZYJACIEL DZIECI.

Pan Jezus kocha dzieci zato, że są niewinne i mają czyste dusze. O nich też zawsze pamięta.

Pewnego razu matki przyprowadziły do Niego dzieci z prośbą, aby je błogosławił. Apostołowie zaś, widząc, że Pan Jezus jest bardzo zmęczony całodziennem nauczaniem, nie chcieli ich dopuścić do Niego. Ale Pan Jezus przywołał do Siebie dzieci i rzekł do Apostołów: ***„Dopuśćcie dziatkom iść do Mnie, albowiem takowych jest królestwo niebieskie“.*** I tulił dzieci, kładł na nie Swe ręce i błogosławił im serdecznie.

1. Dobre dziatki powinny Pana Jezusa bardzo kochać. Módl się często do Pana Jezusa, chodź do Niego obecnego w kościele, miej upodobanie być na Mszy świętej.

2. Pozostań zawsze niewinnym, a będziesz miły Panu Jezusowi.

§ 21. O SIEDMIU CNOTACH GŁÓWNYCH.

Ucz się od Pana Jezusa siedmiu cnót głównych, które są lekarstwem na siedm grzechów głównych.

1. Bądź pokornym, nie wynoś się nad innych, nie gardź innymi, bo Pan Jezus przyszedł na świat w ubóstwie i był całe życie pokornym. (Pokora — lekarstwo na pychę.)

2. Bądź uczynnym, bo Pan Jezus przyszedł na świat, aby ludziom dobrze czynić i pomagać do zbawienia. (Uczynność — lekarstwo na chciwość.)

3. Bądź czystym, unikaj rzeczy nieskromnych, bo Pan Jezus kocha bardzo dzieci czyste i obiecuje im zbawienie. (Czystość — lekarstwo na nieczystość.)

Pan Jezus wśród dziatek.

4. Kochaj swoich rodziców, rodzeństwo, kolegów(-żanki), nie zazdrość nic nikomu, bo Chrystus Pan dla miłości twojej przyszedł na świat i umarł na krzyżu. Miłość — lekarstwo na zazdrość.)

5. Nie bądź łakomy w jedzeniu i piciu, nie jedz nigdy zanadto, bo Pan Jezus daje ci przykład postu zupełnego przez dni czterdzieści. (Umiarkowanie — lekarstwo na nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu.)

6. Bądź łagodnym, nie unoś się, nie gniewaj, bo Pan Jezus był „cichy i pokornego serca". (Łagodność — lekarstwo na gniew.)

7. Bądź pilnym w naukach, bo Pan Jezus przez całe życie na ziemi pracował bezustanku dla naszego zbawienia. (Pilność — lekarstwo na lenistwo.)

Pan Jezus uczy modlitwy Ojcze nasz.

§ 22. PAN JEZUS UCZY SWYCH UCZNIóW MODLITWY.

Pan Jezus modlił się często w samotności. Gdy razu pewnego powrócił z modlitwy, prosili Go uczniowie: „Panie, naucz nas modlić się." Rzekł im tedy Pan Jezus: ***„Gdy się modlicie, mówcie: Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech, święć się imię Twoje. Przyjdź Królestwo Twoje. Bądź wola Twoja, jako w niebie, tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódź nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego. Amen."***

A dalej uczył Pan Jezus: ***„Zawsze się trzeba modlić, a nie ustawać. Proście, a będzie wam dano".***

---

§ 23. PAN JEZUS OZNAJMIA DWA PRZYKAZANIA MIŁCŚCI.

Pewien nauczyciel zapytał Pana Jezusa: „Nauczycielu! które jest wielkie przykazanie w Zakonie?" Pan Jezus mu odpowiedział: ***„Będziesz miłował Pana Boga swego z wszystkiego serca swego, ze wszystkiej duszy swojej, ze wszystkich sił swoich i ze wszystkiej myśli swojej; a bliźniego swego jak siebie samego".***

Wtedy nauczyciel ów zapytał: „A któż jest mój bliźni?" Pan Jezus, chcąc go pouczyć, opowiedział przypowieść następującą:

Pewien Żyd wracał z Jerozolimy nad rzekę Jordan. W drodze napadli nań zbójcy, zabrali mu wszystko, co miał, i poranili go bardzo. Nadjechał kapłan żydowski, ale nie pomógł rannemu. Nadszedł potem sługa kościelny żydowski, ale także go pominął. Wreszcie nadjechał kupiec

Człowiek ograbiony i poraniony przez zbójców i pozostawiony przy drodze.

Kapłan i sługa kościelny przechodzą, nie troszcząc się o niego.

Samarytanin. Ten nalał oliwy w rany jego, dał mu się napić wina, włożył go na osła i zawiózł go do gospody. Tam pielęgnował rannego. Nazajutrz dał gospodarzowi

Dobry Samarytanin ma pieczę o nim.

Wiezie go do najbliższej gospody.

dwa grosze srebrne i rzekł: „Miej staranie o nim, a cokolwiek nadto wydasz, oddam tobie, gdy się wrócę“.

Dobry Samarytanin jest przykładem prawdziwej miłości względem bliźniego.

DOBRY CHŁOPCZYK.

Szedł raz chłopczyk w kożuszku, a była to zima;
Wtem widzi, jak drży biedny, bo kożuszka nie ma.
Żal mu się go zrobiło, okrył go kożuszkiem.
Miłoż to widzieć dzieci z tak dobrem serduszkiem.
(Jachowicz.)

---

§ 24. PRZYPOWIEŚĆ O DŁUŻNIKU.

Żeby pouczyć ludzi o potrzebie darowania uraz i krzywd tym, którzy nam uczynili źle, opowiedział Pan Jezus przypowieść o dłużniku.

Pewien król chciał robić rozrachunek ze sługami swoimi. Przywiedziono mu jednego, który był mu winien sumę bardzo dużą, lecz nie miał czem mu płacić. Wtedy król kazał go zaprzedać z całą jego rodziną. A upadłszy sługa on prosił go, mówiąc: „Miej cierpliwość nade mną, a wszystko tobie oddam.“ A pan, zlitowawszy się nad nim, darował mu wszystek dług.

Dłużnik błaga króla. **Król darowuje dług.**

Lecz sługa on, ledwo wyszedłszy, znalazł jednego z towarzyszy, który mu był winien sumę bardzo małą. Ująwszy go dusił: „Oddaj coś winien“. A upadłszy to-

warzysz jego, prosił go, mówiąc: „Miej cierpliwość nade mną, a oddam ci wszystko". Ale on nie chciał i wsadził go do więzienia.

Towarzysze jego ujrzawszy, co się działo, przyszli i powiedzieli panu swemu wszystko, co się było stało. Wtedy zawołał go pan jego i rzekł mu: ***„Sługo niecnotliwy, wszystek dług odpuściłem ci, a ty nie umiałeś zmiłować się nad towarzyszem swoim".***

Sługa dusi towarzysza i wsadza go do więzienia. **Król karze dłużnika.**

I rozgniewawszy się król oddał go katom, ażeby mu oddał wszystek dług.

Przypowieść tę zakończył Pan Jezus słowami: ***„Tak i Ojciec Mój niebieski uczyni wam, jeśli nie odpuścicie każdy bratu swemu".***

---

§ 25. PAN JEZUS ODPUSZCZA GRZECHY MAGDALENIE.

Pewna niewiasta imieniem Magdalena, żałując za popełnione grzechy, chciała od Pana Jezusa uzyskać ich przebaczenie. I oto, skoro się dowiedziała, że Chrystus Pan przebywa w domu niejakiego Szymona, weszła do sali jadalnej i, padłszy u nóg Pana Jezusa, poczęła łzami polewać nogi Jego, a włosami głowy swej je ocierała.

Pan Jezus odpuszcza grzechy Magdalenie.

Chrystus Pan, widząc jej wielką pokutę i miłość Boga, rzekł do grzesznicy: ***„Idź w pokoju. Odpuszczają się tobie grzechy!"***

---

§ 26. PAN JEZUS OPOWIADA O SYNU MARNOTRAWNYM.

Pan Bóg jest miłosiernym dla grzeszników i chce im grzechy odpuścić.

Aby o tem ludzi pouczyć, opowiedział Pan Jezus przypowieść o synu marnotrawnym.

Pewien ojciec miał dwóch synów. Młodszy rzekł do ojca: „Ojcze daj mi część majętności, która na mnie przypada".

Ojciec dał mu dział jego. Syn ów, zabrawszy majątek, odjechał z domu ojca swego w dalekie strony. Tam żył rozpustnie i zmarnował cały swój majątek. W kraju,

gdzie przebywał, nastał głód wielki, który i jemu zaczął dokuczać. Zgodził się więc na służbę do jednego z obywateli owej krainy, a ten kazał mu paść wieprze. Głód

Młodszy syn żąda od ojca części majętności. **Wyjeżdża daleko i żyje rozpustnie.**

tak mu dokuczył, że rad byłby nasycić się tem, co dawano wieprzom, ale i tego mu odmawiano. To też syn marnotrawny zastanowił się nad swojem położeniem i rzekł do siebie:

„Wstanę i pójdę do ojca mego i powiem mu: Ojcze! zgrzeszyłem przeciw niebu i przed tobą; jużem nie jest godzien zwać się synem twoim: uczyń mnie jako jednego z najemników swoich". Jakoż wstawszy, udał się do swego ojca.

Ojciec, gdy go zobaczył jeszcze zdaleka, wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i całował go. Kazał zabić cielca utuczonego i wyprawił ucztę dla syna.

---

§ 27. SAKRAMENT POKUTY.

1. Ustanowienie.

Największem złem na świecie jest grzech. Pozbawia on człowieka spokoju i szczęścia w tem życiu i naraża go na utratę zbawienia wiecznego. Dlatego powinniśmy unikać grzechu za wszelką cenę. A jeżeli go na nieszczęście

popełnimy, powinniśmy przystąpić do Sakramentu Pokuty, aby otrzymać przebaczenie grzechów.

Pan Jezus, przebywając na ziemi, był zawsze pełen miłosierdzia dla grzeszników: odpuścił grzechy Marji Magdalenie, paralitykowi, łotrowi na krzyżu i innym. A odchodząc do nieba, ustanowił Sakrament Pokuty na odpuszczenie grzechów.

Ojciec przebacza i raduje się.

---

1. *P. Naco ustanowiony jest Sakrament Pokuty?*

O. Sakrament Pokuty ustanowiony jest przez Jezusa Chrystusa dla odpuszczenia grzechów popełnionych po Chrzcie św.

2. *P. Kiedy Pan Jezus ustanowił Sakrament Pokuty?*

O. Pan Jezus ustanowił Sakrament Pokuty, kiedy powiedział do Apostołów: „Weźmijcie Ducha Świętego; któ-

rym odpuścicie grzechy są im odpuszczone, a którym zatrzymacie są im zatrzymane".

3. *P. Kto nam odpuszcza grzechy w Sakramencie Pokuty?*

O. Grzechy w Sakramencie Pokuty odpuszcza nam Chrystus Pan przez upoważnionego do tego kapłana.

Kapłan w Sakramencie Pokuty zastępuje miejsce samego Boga.

2. Modlitwa i rachunek sumienia.

1. *P. Co potrzeba, aby odbyć dobrze Sakrament Pokuty?*

O. Aby odbyć dobrze Sakrament Pokuty potrzeba wypełnić pięć rzeczy: 1) rachunek sumienia, 2) żal za grzechy, 3) mocne postanowienie poprawy, 4) szczerą spowiedź, 5) zadosyćuczynienie.

2. *P. Co znaczy rachować się z sumieniem?*

O. Rachować się z sumieniem znaczy zastanowić się nad tem, jakie się grzechy popełniło.

3. *P. Co należy uczynić, aby dobrze porachować się ze swem sumieniem?*

O. Aby dobrze porachować się ze swem sumieniem, należy przedewszystkiem pomodlić się do Ducha Św. o pomoc.

Popatrzmy na syna marnotrawnego. Popadłszy w nędzę, wszedł w siebie, to znaczy: wspomniał znowu na Boga Ojca najlepszego, którego opuścił i zagniewał, i zaczął się modlić. Bez modlitwy niema dobrej spowiedzi.

Syn marnotrawny zastanowił się nad tem, jak był szczęśliwy w domu, jak dobrego ojca opuścił, jakie mu sprawił zgryzoty. Podobnie grzesznik powinien dokładnie się zastanowić, jak ciężko Boga obraził.

W modlitwie przed rachunkiem sumienia należy prosić Pana Boga, aby oświecił nas i dopomógł poznać wszystkie nasze grzechy.

Módl się: „Duchu Święty, pomóż mi, żebym sobie grzechy należycie przypomniał i za nie prawdziwie żałował, szczerze je wyznał i stał się lepszym. Amen".

4. P. Według jakiego porządku należy rachować się ze swem sumieniem?

O. Z sumieniem należy rachować się według Dziesięciu Przykazań Boskich, Pięciu Przykazań Kościelnych, siedmiu grzechów głównych i obowiązków swego stanu.

Rachunek sumienia.

5. P. Nad czem należy się zastanowić, gdy się przypomni grzech ciężki?

O. Gdy się przypomni grzech ciężki, należy zastanowić się, jak często się go popełniało.

3. Żal za grzechy.

Nie wystarcza poznać swoje grzechy. Należy nadto, co jest najważniejsze, żałować, żeśmy przez nie obrazili Boga, najlepszego Ojca naszego, a przez to zasłużyli na piekło.

Akt żalu.

Ach, żałuję za me złości
Jedynie dla Twej miłości,
Bądź miłościw mnie grzesznemu!
Dla Cię odpuszczam bliźniemu.

4. Postanowienie poprawy.

Lecz żal i boleść duszy z powodu popełnionych grzechów nie wystarczają. Powinniśmy nadto uczynić postanowienie więcej już nigdy grzechu nie popełniać.

Mów sobie w duszy: „Boże, postanawiam mocno unikać grzechów i sposobności do nich i chcę wynagrodzić wszystko zło popełnione i wszystkie krzywdy bliźnim wyrządzone".

5. Spowiedź.

Przypomnijmy sobie, jak syn marnotrawny powraca do ojczyzny. Zaledwie ujrzał ojca, upada mu do nóg i powiada: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciw niebu i tobie; nie jestem godzien zwać się synem twoim". Otóż wyznaje on ojcu swą ciężką winę, a ojciec odpuszcza mu ją, widząc jego skruchę.

Tak samo musi grzesznik uklęknąć w obliczu Boga przed spowiednikiem i wyznać *otwarcie wszystkie swoje grzechy*. Wtenczas Pan Bóg mu przebaczy i przywróci mu godność „umiłowanego dziecięcia".

1. Spowiadać się należy **z wiarą**, myśląc, że sam Pan Jezus naszej spowiedzi słucha.

2. Spowiadać się należy **z pokorą**, lecz bez bojaźni, ponieważ Bóg jest naszym ojcem kochanym i niczego nie może się obawiać syn żałujący za swe grzechy.

3. Spowiadać się należy **szczerze**, ponieważjeśli zataimy grzech ciężki, popełnimy świętokradztwo, które jest grzechem najcięższym.

4. Idąc do spowiedzi, należy **przeprosić** rodziców, rodzeństwo i kolegów (koleżanki) za przykrości i prosić matkę lub ojca o błogosławieństwo.

5. W kościele **odmów** z książki **modlitwy przed spowiedzią**. Przed samą spowiedzą odmów **spowiedź powszechną**:

„Ja grzeszny(a) spowiadam się Panu Bogu wszechmogącemu, w Trójcy Świętej jedynemu, i tobie ojcze duchowny, żem zgrzeszył(a) myślą, mową, uczynkiem i zaniedbaniem obowiązków. Moja wina, moja wina, moja bardzo wielka wina".

6. Przystępując do kapłana przeżegnaj się i pozdrów Pana Jezusa słowami: ***„Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus"***, na co kapłan odpowie: ***„Na wieki wieków. Amen".*** Jeżeli to pierwsza twoja spowiedź, to mów: ***„Spowiadam się po raz pierwszy, następujące-***

mi grzechami obraziłem Pana Boga". Jeśli już kiedy spowiadałeś się, to mów: ***„Ostatni raz spowiadałem się..."*** (kiedy mniej więcej), ***żadnego grzechu ciężkiego nie zapomniałem, pokutę odprawiłem, a od tego czasu temi grzechami obraziłem Pana Boga".***

7. Przy końcu spowiedzi powiedz: ***„Więcej grzechów nie pamiętam i proszę cię, ojcze, o rozgrzeszenie".*** Z uwagą słuchaj nauki, jaką ci daje spowiednik. Gdybyś czego nie rozumiał, proś o wyjaśnienie.

Spowiedź.

8. Teraz nadchodzi najważniejsza chwila. Kapłan w imieniu Pana Jezusa wznosi rękę i czyni nad tobą znak krzyża św., mówiąc: ***„Rozgrzeszam cię z grzechów twoich w imię Ojca i Syna i Ducha Św."*** W owej chwili otrzymujesz zpowrotem niewinność ukochanego dziecięcia Bożego.

Podczas tego bij się w piersi, powtarzając: „Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu!"

9. Po otrzymaniu rozgrzeszenia przeżegnaj się i odejdź na stronę, aby się pomodlić.

6. Zadosyćuczynienie.

1. Po spowiedzi należy podziękować Panu Bogu za otrzymane dobrodziejstwo. Odmów modlitwy po rozgrzeszeniu z wielką gorliwością i pobożnością.

2. Następnie odpraw pokutę wyznaczoną ci przez kapłana, jako zadosyćuczynienie, czy wynagrodzenie Bogu za twoje grzechy.

Przypatrz się synowi marnotrawnemu!

Wiedział on, jak wiele przykrości wyrządził swemu ojcu, to też mówi: „Ojcze, weź mię jako jednego z najemników swoich". Chciał w ten sposób odpokutować swoje winy.

Pokuta zadana przez spowiednika jest właśnie takiem zadosyćuczynieniem za grzechy. Grzesznik musi po odprawieniu spowiedzi jeszcze pokutować.

Kto dobrze się wyspowiadał, ten musi stać się lepszym.

---

§ 28. PAN JEZUS DAJE SWOJE CIAŁO I KREW NA POKARM LUDZIOM.

Zbawiciel świata, wiedząc o tem, że wkrótce ofiaruje Siebie na krzyżu i powróci zmartwychwstały do swego Ojca niebieskiego, chciał pozostać na zawsze z nami i być naszym pokarmem dla duszy. Dlatego pozostawił nam swoje Ciało i Krew w Najświętszym Sakramencie.

W przededniu Męki swej, w Wielki Czwartek, Jezus Chrystus wszedł do przygotowanej przez Apostołów izby, pod nazwą wieczernika. Po spożyciu baranka wstał od stołu, zdjął z siebie zwierzchnią szatę, przepasał się prześcieradłem, nalał wody do miednicy i zaczął umywać nogi każdemu z uczniów. Potem oznajmił im, iż dlatego to uczynił, aby im dać przykład służenia jeden drugiemu.

Pod koniec wieczerzy Pan Jezus wziął chleb, błogosławił go, łamał i dawał uczniom Swoim, mówiąc: ***„Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje".*** Potem wziął

Przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa i Komunja św.

Pan Jezus kielich z winem, wzniósł oczy ku niebu, błogosławił wino i rzekł: ***„To jest Krew Moja, która za was i za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów"***. I dodał: ***„To czyńcie na Moją pamiątkę"***. Temi słowy Chrystus Pan mocą Bożą przemienił chleb i wino w Ciało i Krew Swoją. W ten sposób ustanowił Najświętszy Sakrament i przykazał Apostołom i ich następcom, ażeby tak samo przemieniali chleb i wino w żywego Pana Jezusa.

---

1. P. Co uczynił Pan Jezus, gdy powiedział: „To jest Ciało Moje?"

O. Kiedy Pan Jezus powiedział te słowa, zamienił chleb w Swoje święte Ciało.

2. *P. Co uczynił Pan Jezus, gdy powiedział: „To jest Krew Moja?"*

O. Kiedy Pan Jezus te słowa wymówił, zamienił wino w Krew Swoją.

3. P. Co to jest Przenajświętszy Sakrament?

O. Przenajświętszy Sakrament jest to prawdziwe Ciało i Krew z Duszą i Bóstwem Pana naszego Jezusa Chrystusa pod postaciami chleba i wina na pokarm duszy naszej.

4. W Przenajświętszym Sakramencie jest ten sam Chrystus Pan, który jest w niebie i który narodził się na ziemi z Marji Panny.

---

§ 29. MSZA ŚWIĘTA.

Pan Jezus na ostatniej Wieczerzy ustanowił Przenajświętszy Sakrament i potem powiedział do Apostołów: ***„To czyńcie na pamiątkę Moją"***. I oto kapłani, odebrawszy od Apostołów władzę zamiany chleba i wina w Ciało i Krew Pana Jezusa, wykonywają tę władzę.

Podczas Mszy św. kapłan przybrany w święte szaty zbliża się do ołtarza, gdzie po odmówieniu niektórych modlitw, ofiaruje Bogu Ojcu hostję i wino.

Ofiarowanie chleba.

Ofiarowanie wina.

Hostja jest to chleb upieczony w formie białego okrągłego opłatka, który się kładzie na talerzyku pozłacanym lub złotym, zwanym patyną.

Potem w najuroczystszej chwili Mszy św. kapłan czyni zamianę, to jest bierze w ręce hostję i wymawia słowa Pana Jezusa: ***„To jest Ciało Moje“.*** Następnie bierze do rąk kielich i wymawia znowu słowa Pana Jezusa: ***„To jest Krew Moja, która będzie wylana na odpuszczenie grzechów“.***

Zamiana chleba w Ciało Chrystusa Pana.

Zamiana wina w Krew Chrystusa Pana.

Od tej chwili hostja nie jest już chlebem, ale Ciałem Pana Jezusa, a wino nie jest już winem, lecz Krwią Chrystusa Pana.

Wierni klękają i oddają cześć.

Msza święta jest bardzo uroczystą chwilą, ponieważ jest powtórzeniem ofiary Pana Jezusa na krzyżu. Gdy kapłan Mszę świętą odprawia, Pan Jezus ofiaruje się za nas Bogu Ojcu.

Powinniśmy przeto z wielkim szacunkiem i czcią być obecnymi na Mszy św., aby uczcić Pana Jezusa, podziękować Mu za wielką ku nam miłość i prosić go o łaski potrzebne.

---

1. P. Czem jest hostja przed zamianą (przeistoczeniem)?

O. Hostja przed zamianą jest chlebem.

2. P. Czem jest hostja po zamianie (przeistoczeniu)?

O. Hostja po zamianie jest prawdziwem Ciałem Pana Jezusa pod postacią chleba.

3. P. Co jest w kielichu przed przeistoczeniem?

O. Przed przeistoczeniem w kielichu jest wino z kilku kroplami wody.

4. P. Co jest w kielichu po przeistoczeniu?

O. Po przeistoczeniu w kielichu jest prawdziwa Krew Pana Jezusa pod postaciami wina.

5. P. Czy niema już nic z wina po przeistoczeniu?

O. Po przeistoczeniu niema już nic z wina, lecz pozostają tylko postacie zewnętrzne.

6. P. Co to są postacie?

O. Postacie jest to wszystko, co podpada pod zmysły, jak kształt, kolor, smak, zapach chleba i wina.

7. P. Co to jest Msza święta?

O. Msza św. jest ofiarowanie przez kapłana Bogu Ciała i Krwi Chrystusa Pana pod postacią chleba i wina na pamiątkę ofiary krzyżowej.

---

§ 30. NAJŚWIĘTSZY SAKRAMENT.

Od czasu do czasu kapłan podczas Mszy świętej przemienia wraz z dużą hostją inne mniejsze hostje w Ciało Pana Jezusa, które się przechowuje w naczyniu ze srebra lub złota, zwanem puszką.

Puszka do Najświętszego Sakramentu.

Te hostje mniejsze przeistoczone w Ciało Pana Jezusa służą do Komunji św. dla wiernych.

Hostje duże przeistoczone w Ciało Pana Jezusa służą do wystawienia Przenajświętszego Sakramentu i do uroczystych procesyj. Puszka z Najświętszym Sakramentem jest umieszczona przeważnie w głównym ołtarzu w szafce, obitej drogą materją. Obecność Pana Jezusa rozpoznać można po stale palącej się lampce zwieszonej u głównego ołtarza.

Pan Jezus oczekuje naszych nawiedzin.

Dla obecnego w naszych kościołach Pana Jezusa w Przenajświętszym Sakramencie należy mieć cześć i miłość największą. Za miłość bowiem okazywaną przez Pana Jezusa względem ludzi, należy Mu się miłość i cześć od nas.

Pamiętajcie, dzieci że Pan Jezus obecny jest tam we dnie i w nocy, że czeka na nasze modlitwy, nasze prośby i na naszą miłość. Winniśmy mu ją okazać i innych do tego zachęcać. Nie zostawiajmy Pana Jezusa w kościele samotnie. On pragnie być zawsze z nami

Wystawienie N. Sakramentu.

jako przyjaciel i towarzysz naszego życia. Jemu winniśmy przedkładać wszystkie nasze troski i dolegliwości, radości i powodzenia i z nim się dzielić wszystkiem, co przeżywamy.

Procesja z Przenajśw. Sakramentem.

Nawiedzaj więc często Chrystusa Pana w Najświętszym Sakramencie, a będziesz miał pomoc, aby stać się dobrem i przykładnem dzieckiem.

P. Dlaczego Przynajświętszy Sakrament przechowuje się w kościele?

O. Przynajświętszy Sakrament przechowuje się w kościele, aby wierni uczcili Pana Jezusa i aby otrzymywali stale od Niego niezbędną im w życiu pomoc duchową.

---

§ 31. KOMUNJA ŚWIĘTA.

Na ostatniej wieczerzy Pan Jezus rzekł do Apostołów: *„Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje"*. I Apostołowie pożywali Ciało Pana Jezusa na pożytek swych dusz.

Pan Jezus kocha wszystkich ludzi i pragnie z nimi być najbliżej. Dlatego nakazuje nam, abyśmy przyjmowali Ciało Jego. Przyjmowanie Ciała Bożego nazywamy Komunją świętą, czyli zjednoczeniem z Panem Jezusem.

---

1. P. Co daje nam Pan Jezus w Komunji św.?

O. Pan Jezus w Komunji świętej daje nam: 1. Siebie samego, 2. utrzymuje nas w życiu niewinnem.

2. P. Co jest potrzebne do godnego przyjęcia Pana Jezusa w Komunji świętej?

O. Do godnego przyjęcia Pana Jezusa w Komunji św. trzeba: 1. być wolnym od grzechu ciężkiego, 2. mieć pragnienie uczczenia Pana Jezusa i 3. nie jeść, ani nie pić nic od północy.

3. W dzień pierwszej Komunji świętej gromadzą się dzieci w kościele. Tu zapala każde swą świecę. Świeca komunijna wyobraża niewinność dziecka, a światło płonące miłość Bożą w sercu dziecka. Świecę komunijną przechowuje się na pamiątkę tej wielkiej uroczystości.

4. Kto jest niebezpiecznie chory może przyjmować Komunję św. choćby już przedtem coś jadł lub pił.

Przenajświętszy Sakrament, udzielany choremu, nosi nazwę **„Wiatyku świętego“**, czyli posiłku na drogę wieczności.

5. P. Jak postępuje ten, kto wie, że ma ciężki grzech na sumieniu, a jednak przyjmuje Pana Jezusa?

O. Kto przyjmuje P. Jezusa, mając ciężki grzech na sumieniu, ten popełnia nowy ciężki grzech i komunikuje niegodnie, czyli świętokradzko.

6. Kościół nakazuje, aby każdy chrześcijanin przynajmniej raz w rok w czasie wielkanocnym przystępował do Komunji św. (4 przyk. kościelne).

1. Przed przyjęciem Pana Jezusa.

Ewangelja święta opowiada, że w Kafarnaum mieszkał setnik rzymski. Choć poganin, był on jednak miłosiernym dla ubogich i dobrym dla sług, a Żydom w Kafarnaum zbudował bożnicę. Setnikowi temu ciężko zachorował jego sługa. Dowiedziawszy się, że Pan Jezus

jest niedaleko, wysłał starszyznę żydowską do Niego z prośbą, aby raczył przyjść i uzdrowić sługę. Pan Jezus rzekł: *„Przyjdę i uzdrowię go“.* I poszedł z nimi.

Gdy setnik zobaczył Pana Jezusa, wyszedł na Jego spotkanie i rzekł: ***„Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój, ale rzeknij tylko słowo, a będzie uzdrowiony sługa mój“.*** Słysząc to Pan Jezus, pochwalił setnika za jego wielką wiarę i rzekł do niego: ***„Idź, a jakoś uwierzył, niech ci się stanie“.*** I uzdrowiony został sługa onej godziny.

Setnik prosi Pana Jezusa o uzdrowienie sługi.

Przystępując do Pana Jezusa w Komunji św. powinniśmy naśladować zachowanie się dobrego setnika, jego wiarę, jego pokorę i jego miłość.

Jak setnik uzyskał od Chrystusa Pana uzdrowienie swego ukochanego sługi, tak my, przystępując do Pana Jezusa w Komunji św., uzyskać możemy uzdrowienie i niewinność duszy.

---

1. P. Co należy czynić przy Komunji św.?

O. Przy Komunji św. należy gorąco się modlić, prosząc Pana Jezusa o łaski.

2. Przed przyjęciem Pana Jezusa rozważaj i módl się:

Kto przychodzi do mnie? Jezus, Stwórca i Pan całego świata. „Wierzę, o Jezu, że jesteś rzeczywiście w Hostji św. obecny, boś Sam nas o tem zapewnił. Oddaję Ci pokłon najgłębszy jako Panu nieba i ziemi. Panie, nie jestem godzien(dna), abyś wszedł do serca mojego“.

Do kogo przychodzi P. Jezus? „Przychodzisz, o Jezu, do mnie, marnego robaka ziemskiego, do mnie, grzesznika(cy), który Cię tyle razy obraziłem(łam). O jakże dziwną jest dobroć Twoja! Jezu, miłuję Cię na-

dewszystko i pragnę Cię miłować coraz więcej. Przebacz mi grzechy, któremi Cię obraziłem(łam), i dopomóż, abym nigdy do nich nie wracał(a).

Dlaczego przychodzi do mnie Pan Jezus? „Jezu, widzę, że przychodzisz do mnie jedynie z miłości, aby się ze mną połączyć jak najściślej. Ufam, o Jezu, że mi dopomożesz, abym Cię przyjął(ęła) godnie i nigdy się z Tobą nie rozłączał(a). Jezu, rzeknij tylko słowo, a będzie zbawiona dusza moja".

2. Podczas przyjęcia Pana Jezusa.

Przyjmując Hostję św. mów w duszy:

„Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata! Panie, nie jestem godzien*(*dna*)*, abyś wszedł do serca mojego, ale rzeknij tylko słowo, a będzie zbawiona dusza moja. (3 razy.)

Ciało Pana naszego, Jezusa Chrystusa, niechaj strzeże duszy mojej na żywot wieczny. Amen".

Komunja św.

Idź do Komunji św. przyzwoicie ubrany(na), z rękami złożonemi, modląc się w duszy. Gdy kapłan zbliża się do ciebie z Hostją Przenajświętszą, trzymaj przed sobą oburącz obrus, podnieś stosownie głowę, otwórz usta, zwilż język swój śliną: wysuń go nieco i połóż na dolnej wardze. Gdyby Hostja św. przylgnęła do podniebienia, nie dotykaj Jej zębami, ani palcami, ale odczep ją zwolna językiem i połknij.

3. Po przyjęciu Komunji świętej.

Po przyjęciu Pana Jezusa mów:

„Witam Cię, o Jezu, w ubogiem sercu mojem. Tobie się cały(ła) oddaję. Twoim(ją) chcę być w życiu i przy śmierci. Amen".

Odejdź ze złożonemi rękami, nie rozglądaj się nigdzie i dziękuj serdecznie Panu Jezusowi za tak wielką łaskę. Rozważaj i módl się:

Kto przyszedł do mnie? Bóg Najświętszy i Wszechmocny który mię sądzić będzie. — „Nie mogę się wydziwić, o Jezu, żeś wszedł, do serca mojego, i dziękuję Ci z całej duszy.

Niechaj będzie uwielbiony
Jezus Chrystus, Bóg wcielony!"

Poco przyszedł P. Jezus? „Jezu, przyszedłeś do mnie z miłości bo chcesz mię uleczyć i wzmocnić na duszy. Miłuję Cię z całego serca i ufam, że mi dopomożesz oddalać szybko pokusy i miłować Cię coraz więcej".

Co ofiaruję P. Jezusowi? „Jak Ty, o Jezu, cały mi się oddałeś, tak i ja cały(ła) Ci się na zawsze oddaję; dla Ciebie tylko żyć pragnę. Twoją wolą kierować się będę w powodzeniu i niepowodzeniu, w chorobie i przy śmierci. Amen".

4. Odnowienie ślubów Chrztu św.

W dzień pierwszej Komunji św. odbywa się w kościele przed Mszą św., na której dzieci przyjmują Pana Jezusa, odnowienie ślubów Chrztu.

To, co niegdyś rodzice chrzestni przyrzekli za dzieci na Chrzcie, to teraz dzieci same przyrzekają uroczyście przed pierwszą Komunją świętą. Kapłan stawia pytania, na które dzieci odpowiadają sercem i usty.

1. Kapłan: *Wyrzekacie się złego ducha?*

Dzieci: Wyrzekamy.

2. K. *I wszystkich spraw jego?*

D. Wyrzekamy.

3. K. *I wszelkiej pychy jego?*

D. Wyrzekamy.

4. K. *Czy wierzycie w Boga Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?*

D. Wierzymy.

5. K. *Czy wierzycie w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego, narodzonego i umęczonego?*

D. Wierzymy.

6. K. *Czy wierzycie w Ducha Świętego, święty katolicki Kościół, Świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie i żywot wieczny?*

D. Wierzymy.

7. K. *Czy ślubujecie w tej wierze i podług tej wiary z pomocą łaski Bożej żyć i umierać?*

D. Ślubujemy.

P. *Jak należy przepędzić dzień Komunji św.?*

O. Dzień Komunji św. należy przepędzić bardzo pobożnie, unikając zabaw i rozrywek.

Najlepiej zaś okazać możemy wdzięczność Panu Jezusowi za przyjście i nawiedzenie dusz naszych przez unikanie grzechów. — Za miłość Pana Jezusa odpłać Mu niewinnością życia.

---

§ 32. MĘKA PANA JEZUSA.

Po Ostatniej Wieczerzy, na której ustanowił Chrystus Pan Przenajświętszy Sakrament i udzielił Apostołom Komunji św., udał się wraz z nimi na modlitwę do Ogrójca.

Judasz zdrajca wydaje Pana Jezusa.

W tymże czasie jeden z Apostołów Judasz udał się do wrogów Pana Jezusa, aby Go im wydać. I razem z nimi przyszedł do Ogrójca, przystąpił do Pana Jezusa, pocałował Go i rzekł: „Bądź pozdrowion, Mistrzu!“ Był to znak umówiony, iż ten jest Chrystus. Związano Mu ręce, bito i popychano. Apostołowie przerażeni uciekli.

Pan Jezus mógł jednem słowem Swej wszechmocy uśmiercić i ukarać tych, co Go znieważali; jednak nie uczynił tego, bo chciał jako baranek wydać się na męki, aby odpokutować za grzechy nasze.

Cierniem koronowanie Pana Jezusa.

Związanego Pana Jezusa zaprowadzono na Sąd najwyższy u Żydów. Wszyscy sędziowie niesprawiedliwie i bezecnie zawołali: „Winien jest śmierci“.

Po tym sądzie wyprowadzono Pana Jezusa na podwórze, gdzie słudzy arcykapłana poddali Go największym zniewagom. Szydzili z Niego, bili, plwali w twarz, policzkowali, uderzali po głowie, a zakrywając Mu twarz, pytali: „Prorokuj, kto Cię uderzył?“ Wreszcie wtrącili Go do ciemnicy.

Wyrok śmierci, jaki Żydzi wydali na Pana Jezusa, został potwierdzony przez Piłata, namiestnika rzymskiego.

Po wydaniu wyroku śmierci Pan Jezus był poprowadzony na miejsce stracenia na górę Golgotę czyli Kalwarję. W drodze pod ciężarem krzyża trzykrotnie upadał.

Dźwiganie krzyża przez Pana Jezusa.

§ 33. UKRZYŻOWANIE PANA JEZUSA.

Na górze Kalwarji, żołnierze zdarli z Chrystusa szaty i przybili Mu ręce i nogi do krzyża. Na większą hańbę Pana Jezusa ukrzyżowali obok Niego dwóch złoczyńców jednego po prawej, drugiego po lewej stronie.

Przez trzy godziny cierpiał Pan Jezus na krzyżu niewymowne boleści, dotkliwe zniewagi i naigrawania ze strony Żydów. Ale mimo to modlił się za Swoich oprawców do Boga: **„*Ojcze, odpuść im, bo nie wiedzą, co czynią*“.**

Wkońcu zawołał Pan Jezus głosem wielkim: **„*Ojcze! w ręce Twe polecam ducha Mojego*“,** i skłoniwszy głowę, umarł.

Gdy Pan Jezus umierał, działy się wielkie cuda. Ziemia zadrżała, skały się rozpadały, ciemności okryły ziemię, groby się otwarły i wielu umarłych powstało z grobów.

Wejście do grobu Pana Jezusa zawalono wielkim kamieniem i postawiono straż przy grobie.

Ukrzyżowanie Pana Jezusa.

§ 34. PAN JEZUS ZMARTWYCHWSTAJE I WSTĘPUJE DO NIEBA.

Dnia trzeciego po Swojej śmierci Pan Jezus powstał z grobu własną mocą. Stało się to w niedzielę, wczesnym rankiem. Anioł Pański zstąpił z nieba, a zbliżywszy się do grobu, odwalił kamień i usiadł na nim. Żołnierze, olśnieni światłością, upadli na ziemię z przestrachu i wnet pouciekali.

Zmartwychwstanie Pana Jezusa.

Gdy Apostołowie tego dnia razem byli zebrani w wieczerniku, wszedł do nich Pan Jezus, mimo, że drzwi były zamknięte, i rzekł do nich: „*Pokój wam! Jam jest, nie bójcie się*". Uczniowie bardzo się ucieszyli, ujrzawszy Pana.

Chrystus Pan tchnął na Apostołów i rzekł im: „*Weźmijcie Ducha Świętego: których odpuścicie grzechy, są im odpuszczone, a których zatrzymacie, są zatrzymane*".

Innym razem po Swojem Zmartwychwstaniu ukazał się Pan Jezus Apostołom w Galilei, gdy łowili ryby w jeziorze Genezaret. I polecił Piotrowi: ***„Paś baranki Moje, paś owce Moje“.*** Te słowa miały znaczyć, że św. Piotr otrzymał władzę nad całym Kościołem.

Udzielenie Apostołom władzy odpuszczania grzechów.

Dnia zaś czterdziestego po Swojem zmartwychwstaniu rozkazał Pan Jezus Apostołom, aby nie rozchodzili się po świecie, aż otrzymają Ducha Świętego.

Potem wstąpił z nimi na górę Oliwną, skąd uniósł się w górę i wstąpił na niebiosa, gdzie zasiadł na prawicy Bożej.

---

§ 35. PAN JEZUS POSYŁA DUCHA ŚWIĘTEGO.

Po Wniebowstąpieniu Pańskiem Apostołowie, stosując się do rozkazu Pana Jezusa, powrócili do Jerozolimy i tam czekali na przyjęcie Ducha Św., który miał ich oświecić, umocnić i uświęcić.

I oto dziesiątego dnia po Wniebowstąpieniu, gdy Apostołowie z Najświętszą Marją Panną i innymi uczniami byli zebrani w wieczerniku i trwali na modlitwie, nagle dał się słyszeć z nieba szum.

Wniebowstąpienie Pana Jezusa.

W tej chwili Duch Św. zstąpił na nich w postaci ognistych języków i uczynił ich mądrymi, odważnymi, pełnymi miłości ku Bogu i ludziom i dał im moc czynienia cudów.

Zesłanie Ducha Św.

Wtedy św. Piotr wystąpił i zaczął ogłaszać naukę Chrystusa Pana. I zaraz trzy tysiące Żydów uwierzyło i dało się ochrzcić.

Tak rozpoczął na ziemi swą pracę Kościół Chrystusowy, który dzisiaj rozszerzony jest po całym świecie.

Następcami św. Piotra na ziemi są biskupi rzymscy, czyli papieże. Papieżem, czyli ojcem świętym, w Kościele jest obecnie Pius XI.

§ 36. O Pięciu Przykazaniach Kościoła.

1. Przykazania, jakie Pan Jezus dał Apostołom, podane są przez Kościół wszystkim ludziom do wykonania. Osobliwie ważne są Pięć Przykazań Kościelnych.

2. Pięć Przykazań Kościelnych są:

1) Postanowione od Kościoła Bożego dni święte święcić.

2) Mszy świętej w niedziele i święta nabożnie słuchać.

3) Wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych i posty w dni nakazane zachowywać.

4) Przynajmniej raz w rok spowiadać się, a około Wielkanocy Komunję świętą przyjmować.

5) W czasach zakazanych wesel i zabaw hucznych nie sprawiać.

Porachuj się: czy w dni zabronione z własnej winy nie jadłeś mięsa?

Czyś nie zaniedbał obowiązku dorocznej spowiedzi i Komunji św. wielkanocnej?

---

§ 37. O ŁASKACH DUCHA ŚWIĘTEGO.

1. P. Kto to jest Duch Święty?

O. Duch Święty jest trzecią Osobą Boską; jest On prawdziwym Bogiem.

2. P. Co daje nam Duch Święty?

O. Duch Święty daje nam łaski wyjednane przez Odkupienie Jezusa Chrystusa.

3. P. Przez co otrzymujemy te łaski?

O. Te łaski otrzymujemy przez Sakramenta święte.

4. P. Wiele jest Sakramentów świętych?

O. Sakramentów jest siedm:

1. Chrzest. 2. Bierzmowanie. 3. Ciało i Krew Pańska. 4. Pokuta. 5. Ostatnie Namaszczenie. 6. Kapłaństwo. 7. Małżeństwo.

5. P. Co daje nam każdy Sakrament?

1) **Chrzest gładzi grzech pierworodny** i czyni nas chrześcijanami.
2) **Bierzmowanie daje** nam **dary Ducha Świętego** do nabycia doskonałości chrześcijańskiej.

3) **Ciało i Krew Pańska zasila duszę** naszą do żywota wiecznego.
4) **Pokuta** daje nam **odpuszczenie** wszystkich **grzechów** naszych.
5) **Ostatnie Namaszczenie pomaga do dobrej śmierci,** a często i do zdrowia.
6) **Kapłaństwo daje władzę kapłanom** do udzielania wiernym Sakramentów świętych.
7) **Małżeństwo daje** ludziom od Boga **łaski do wychowania dziatek** według woli Jego.

§ 38. O BIERZMOWANIU.

1. P. Poco przyjmuje się Sakrament Bierzmowania?

O. Sakrament Bierzmowania przyjmuje się, aby otrzymać od Ducha Świętego umocnienie w wierze i życiu pobożnem.

Bierzmowanie czyni nas dobrymi (lepszymi) chrześcijanami i odważnymi żołnierzami Jezusa Chrystusa.

2. P. Kto udziela Sakramentu Bierzmowania?

O. Sakramentu Bierzmowania udziela zazwyczaj biskup.

3. P. Co mówi biskup, udzielając Bierzmowania?

O. Udzielając Bierzmowania, biskup mówi: „Żegnam cię znakiem krzyża świętego i utwierdzam cię krzyżmem zbawienia. W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego".

4. P. Jak udziela biskup Bierzmowania?

O. Biskup wyciąga ręce nad przystępującymi do Bierzmowania i wzywa Ducha Św.; następnie św. krzyżmem namaszcza w kształcie krzyża czoło każdego, wymawiając słowa powyższe. Potem uderza każdego lekko w policzek, mówiąc: „Pokój tobie"; wkońcu błogosławi uroczyście wszystkich wybierzmowanych.

5. P. Co oznacza namaszczenie czoła krzyżmem świętem?

O. Namaszczenie czoła krzyżmem świętem oznacza, że bierzmowany, jako mężny żołnierz Jezusa Chrystusa

powinien mieć odwagę, nie wstydzić się krzyża świętego i nie bać się nieprzyjaciół wiary.

6. P. Co oznacza lekki policzek, który biskup daje bierzmowanemu?

O. Lekki policzek przy Bierzmowaniu oznacza, że bierzmowany powinien być gotów ponieść cierpliwie dla wiary wszelkie zniewagi i upokorzenia.

Wezwanie Ducha Św. **Namaszczenie.**
Uderzenie w policzek. **Błogosławieństwo.**

7. P. Jakie powinien mieć usposobienie ten, kto przyjmuje Bierzmowanie?

O. Kto przyjmuje Bierzmowanie 1) powinien być bez grzechu ciężkiego na sumieniu, 2) znać główne tajemnice wiary naszej św. i 3) przystępować do tego Sakramentu z pobożnością.

8. Do Sakramentu Bierzmowania można przystąpić raz tylko w życiu.

9. Bierzmowany, stając się żołnierzem Jezusa Chrystusa, powinien być jak wszyscy żołnierze, 1) odważny do przezwyciężania lenistwa i złości, 2) zwalczać pokusy złego ducha i 3) unikać złych towarzystw.

§ 39. WYTRWANIE W DOBREM.

Pan Bóg stworzył nas do szczęścia wiecznego. Ale już w tem życiu na ziemi daje nam piękne dnie, pełne radości i szczęścia. Są to dnie, kiedy dusza oczyszczona z grzechów przyjmuje do swego serca Pana Jezusa. Żadna inna radość ziemska nie może być porównana z temi chwilami.

Wielki wojownik Napoleon, gdy go zapytano, jaki dzień uważa za najpiękniejszy w swojem życiu, nie odpowiedział, że były to dnie i chwile odniesionych zwycięstw, lecz odrzekł: „Najpiękniejszym dniem mego życia był dzień pierwszej Komunji świętej".

Kto chce wytrwać w dobrem i zbawić swą duszę, winien jak najczęściej **przystępować do Komunji świętej.** Przystępujcie więc często, dziatki, do tego źródła szczęścia. **Odwiedzajcie** chętnie **Pana Jezusa** w Przenajświętszym Sakramencie, choć przez kilka minut każdego dnia.

Nie zapominajcie nigdy **o modlitwie.** Modlitwa jest pokarmem dla duszy. Pamiętajcie zwłaszcza o pacierzu codziennym. Odmawiajcie często akty wiary, nadziei i miłości.

Akt wiary.

„Wierzę w Ciebie, Boże żywy,
W Trójcy jedyny, prawdziwy.
Wierzę, coś objawił, Boże,
Twe słowo mylić nie może".

Akt nadziei.

„Ufam Tobie, boś Ty wierny,
Wszechmocny i miłosierny,
Dasz mi grzechów odpuszczenie,
Łaskę i wieczne zbawienie".

Akt miłości.

„Boże, choć Cię nie pojmuję,
Jednak nad wszystko miłuję,
Nad wszystko, co jest stworzone,
Boś ty dobro nieskończone“.

Lecz **modlić się** należy **dobrze:** z pokorą, pobożnie i z ufnością ku Bogu.

Z dobrą modlitwą należy łączyć **dobre życie:** 1) mieć miłość dla rodziców, rodzeństwa, najbliższych i dalszych znajomych, 2) okazywać posłuszeństwo rodzicom i przełożonym, 3) być pilnym w naukach i 4) pobożnym w całem postępowaniu.

Módl się i pracuj, pamiętając, że Pan Bóg patrzy na ciebie.

SPIS RZECZY.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS